

Trösterová, Zdeňka

[**Rossica Olomucensia XXX (za rok 1991)**]

Opera Slavica. 1992, vol. 2, iss. 4, pp. 61-62

ISSN 1211-7676 (print); ISSN 2336-4459 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/116459>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

zi prvního makedonského slovníku podobného druhu, jeho sestavovatelé museli překonávat četné potíže. Týkaly se zejména homonym a nových slov (nejen neologismů), která třídilný výkladový Slovník makedonského jazyka, jehož doplněné vydání je dávno nezbytné (vyšel totiž v letech 1961-66) neregistruje. Proto slova z úvodu o tom, že "bez slov z tohoto frekvenčního slovníku nelze sestavovat žádný makedonský slovník",

jsou sice značně kategorická, ale správná.

Základní frekvenční slovník Nové Makedonie je dobrým příkladem slovinsko-makedonské vědecké spolupráce. Mohl by se stát také základem ke zpracování prvního makedonsko-českého a česko-makedonského slovníku středního rozsahu, který by sloužil především našim slavistům, ale i vysokoškolským studentům slavistických oborů.

Ivan Dorovský

Rossica Olomucensia XXX (za rok 1991), ročenka kateder rusistiky na filozofické fakultě Univerzity Palackého. Olomouc 1992, 109 s.

Záslužná tradice kateder rusistiky FF UP Olomouc v oblasti pravidelného vydávání ročenek byla obohacena o další, vlastně jubilejní třicátý ročník. Všimněme si tematiky a způsobu zpracování jazykového oddílu. Všechny příspěvky členů katedry v něm obsažené vycházejí z mnohaletého zájmu autorů o sledovanou problematiku (často šlo o témata kandidátských či habilitačních prací), téměř všechny lze označit jako lingvodidaktické, protože vedle využití výsledků badatelské práce se do nich promítá i zkušenost vysokoškolských učitelů vědomých si jednak užitečnosti konfrontačního přístupu, jednak specifík práce s vysokoškolskými filology. Dotčeny jsou oblasti textové lingvistiky, gramatiky v užším slova smyslu a lexikologická problematika; v stati hosta ka-

tedry doc. O. I. Bojevojové se jedná o jakýsi metodický návod k získání návyků do jisté míry rutinní práce se slovními spojením, jehož problematika, zvláště ve srovnávacím plánu rusko-českém, je ovšem mnohem širší a složitější.

Otázkou kompaktnosti textu v dialogu a polylogu se zabývá H. Flidrová (*О структурной целостности текста в диалоге и полилоге*) a dospívá k některým zajímavým zjištěním ohledně odlišnosti výstavby těchto dvou útvarů. Uvádí např., že opakování repliky jednoho z účastníků rozhovoru má v polylogu, na rozdíl od dialogu, funkci zdůraznění obsahu této repliky s ohledem na zvýšení účinnosti vzhledem k třetí osobě, srov. v textu: A. *За что вы обидели ребенка?* - B. *За то, что он не знает географии.* - A. *Это не повод.* - B. *А вы ее знаете?* - Г. *Да!*

Знаете? - Б. Немного лучше, чем вы... Vztahy stimul - reakce jsou v polylogu samozřejmě složitější, jejich sled nemusí být bezprostřední - a umět interpretovat text i z těchto hledisek je všestranně užitečné i při zvládnutí cizího jazyka, i když obecné zákonitosti polylogu zřejmě patří k jazykovým univerzáliím.

Textové hledisko je uplatněno jako důležitý faktor i v článku J. Kozilkové *Виды определенности существительных в русском языке*, přitom si je však autorka dobře vědoma, že v tomto případě neméně důležitou úlohu hraje i to, co je "za textem", pragmatický aspekt určenosti. S tím pak souvisí i různé typy určenosti, jejichž klasifikaci autorka jako výsledek svého bádání předkládá. - Kategorii vědeckých textů z hlediska ztvárnění modálních významů věnuje pozornost J. Zbranková (*К оформлению модальных значений в чешских и русских научных текстах*). Její příspěvek přehledně a didakticky názorně konfrontuje užití agentního, deagentního a bezagentního typu v češtině a ruštině, upozorňuje na různé statistické využití jmenovaných konstrukcí.

Článek J. Ноповой *Об изучении русских паронимов в чешской аудитории* v sobě šťastně spojuje teoretické zamyšlení nad danou problematikou s upozorněním na možnost i nut-

nost věnovat jí i praktickou pozornost na všech stupních výuky ruštiny. Autorka uplatňuje syntagmatický i paradigmatický přístup, upozorňuje na důležitost lexikální spojitelnosti, ale současně i na případy, kdy může být identická (*цветовой вариант* oproti *цветной вариант*, v prvním případě např. *портрету*, v druhém případě *фильму*), názorné a pro studenty užitečné je pozorování paradigmatických skupin, tvořených trojicí *паронима - синонима - антонима*, např.: *скрытый - замкнутый - открытый* (*искренний, чистосердечный, откровенный*), *скрытый - спрятанный - явный, утаенный - обнаженный*.

Posledním zařazeným příspěvkem je stať E. Vyslouzilové *К проблеме т. наз. "профессиональной базы" учителя русского языка как иностранного*. Celá jazyková část olomoucké ročenky je dobře využitelná i jako doplňková odborná literatura pro posluchače-rusisty, pro zadávání referátů a práci s odborným textem přihlížejícím k možnostem a potřebám studentů. Spolu s literární částí, jejíž příspěvky jsou velmi aktuální, svědčí tedy letos vydaná olomoucká ročenka o tom, že rusistické katedry FF UP pokračují v intenzivní práci a dávají tak dobrý příklad dalším rusistickým pracovištím.

Zdeňka Trösterová